

Beredskabsplan

til forebyggelse, opsporing og håndtering
af æresrelaterede konflikter og negativ
social kontrol blandt børn, unge og voksne

Indholdsfortegnelse

LÆSEVEJLEDNING.....	4
INTRODUKTION.....	5
ARBEJDET I VEJLE KOMMUNE.....	8
BØRN OG UNGE.....	9
FOREBYGGENDE.....	9
OPSPORENDE	10
HÅNTERING.....	12
ACTIONCARD TIL BØRN OG UNGE	13
VOKSNE	14
FOREBYGGENDE.....	14
OPSPORENDE	15
HÅNTERING.....	16
ACTIONCARD TIL VOKSNE.....	18
HENVISNING TIL MERE VIDEN.....	19

Læsevejledning

Beredskabsplanen er todelt: et afsnit om *Børn og Unge* og et om *Voksne*. Begge dele er inddelt i et forebyggende, opsporende og håndterende afsnit med et tilhørende actioncard.

Det forebyggende afsnit giver baggrundsviden, og giver den professionelle viden om, hvordan man kan arbejde forebyggende med æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Det retter sig mod fremtiden, og fokuserer på at identificere.

Det opsporende afsnit giver eksempler på tegn og signaler, der kan opstå i en situation med æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol. Det retter sig mod nutiden og fokuserer på, at identificere og agere i forhold til en given mistanke.

Det håndterende afsnit fokuserer på at give konkrete handlevejledninger til at håndtere situationer, hvor æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol er identificeret. Det retter sig mod håndtering og mod nutidige og fremtidige situationer.

Introduktion

Beredskabsplanen henvender sig til alle professionelle i Vejle Kommune og har til formål at skabe et fælles vidensgrundlag, til at kunne forebygge, opspore og håndtere mistanke om eller reelle situationer med æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol.

Æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol finder sted i mange forskellige former for miljøer, konstellationer, familier og samfund og er **ikke** begrænset til bestemte etniske eller religiøse grupper. Generelt og oftest udspiller æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol sig i miljøer, hvor kollektivets interesser står over individets, og oftest følger kontrollen med i flere af de miljøer, individet går i. Æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol er **ikke** relateret til alder. Derfor har beredskabsplanen bredt fokus på de miljøer og målgrupper, volden og kontrollen udøves i, og henvender sig derfor til alle aldersgrupper.

Beredskabsplanen udspringer af Barnets Lov, som trådte i kraft pr. 1/1 2024, hvor det pålægges alle kommuner at udarbejde en fælles, tværgående beredskabsplan til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter blandt børn, unge og voksne. Beredskabsplanen er lavet i samarbejde med Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI).

DEFINITION – ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER

Æresrelaterede konflikter dækker over konflikter, hvor individets rettigheder og trivsel begrænses som følge af brud på kollektivets æreskodeks. Kollektivet, der kan udgøres af den nære familie, den udvidede familie og andre i netværket omkring individet, har derfor afgørende betydning for individets livsmuligheder. Æresrelaterede konflikter opstår særligt i kollektivistiske og patriarkalske familieformer, hvor kollektivets æreskodeks bestemmer over og begrænser individets muligheder.

Eksempler på faktorer, der kan udløse eller forstærke en konflikt, og som kan opstå inden for familienære relationer, eller hvor kollektivets ære er blevet krænket:

Påklædning/udseende

Seksualitet/anden kønsidentitet

Voldtægt/antastelse

Kontakt til myndighederne

Graviditet

Flirte eller være alene med en af modsatte køn

Valg af/ønske om uddannelse/job

Sociale relationer uden for kollektivet

Psykisk sygdom

Misbrug, kriminalitet

Ønske om skilsmisse

Fraflytning fra hjem før ægteskab

DEFINITION – NEGATIV SOCIAL KONTROL

Ved negativ social kontrol er der tale om en adfærdsregulering, der begrænser individet i en stor grad og ikke tager hensyn til individets trivsel, modenhed og udvikling. Den kan være potentielt faretruende, og konsekvenserne er ofte til stor mistrivsel hos individet.

Ofte tager negativ social kontrol udgangspunkt i kollektivets ønske om at forebygge en æresrelateret konflikt og/eller genoprette æren ved brud på de kollektive regler. Det kan medføre alvorlige sanktioner over for individet, f.eks. i form af restriktioner, tvang, overvågning, psykisk og fysisk vold.

Frygten for konsekvenserne af de sanktioner, kollektivet kan pålægge ved brud på reglerne, kan være så stor, at barnet/den voksne underlægger og kontrollerer sig selv ud fra reglerne. Kontrollen kan også komme fra et individ, der selv bliver kontrolleret. Negativ social kontrol kan altså komme til udtryk på mange måder, og kræver derfor et forebyggende arbejde, hvor den professionelle kender til mulige signaler samt konkrete forebyggende og opsporende metoder, som kan anvendes.

Eksempler på faktorer, der begrænser individets muligheder for at træffe et frit og alderssvarende valg for eget liv kan f.eks. relatere sig til:

Valg af fritidsinteresser	Seksualitet
Uddannelse, job	Isolation/deltagelse i sociale aktiviteter
Overvågning af individet	Krop/pubertet
Valg af partner/venner	Fraflytning fra hjem

RYGTER

I grupper hvor æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol forekommer, kan rygter have status af sandhed. Rygter har en funktion, der kan udvikle og/eller eskalere en konflikt. Professionelle skal tage rygter lige så alvorligt som faktuelle hændelser og skal være undersøgende på dem.

KONSEKVENSER FOR INDIVIDET

Børn og voksne, der udsættes for negativ social kontrol, eller som er i risiko for at blive involveret i en æresrelateret konflikt, kan ikke selv vælge, hvordan de vil leve deres liv. Ofte foregår kontrollen i mange af de miljøer, individet går i – f.eks. i hjemmet, på skolen/uddannelsesinstitutionen/arbejdspladsen, i boligområder, offentlige rum, i religiøse sammenhænge og i digitale rum.

Da konflikterne kan være potentielt sikkerhedstruende og begrænser individets mulighed for at leve frit, skal konsekvenserne af kontrollen tages alvorligt. Konsekvenserne er både psykiske og fysiske, og fælles for dem er, at de afleder en generel mistro hos individet.

Mulige konsekvenser:

Lavt selvværd	Depression
Ensomhed	Isolation
Angst	PTSD
Selvmodstanker, selvskade	Selv mord

TYPISKE STRATEGIER

Truslerne, individet udsættes for, udløser ofte en konstant frygt for at blive overvåget og har derfor oftest en negativ effekt, hvor individet kontrollerer sig selv. Dog findes der flere strategier, individet tager i brug og som kan indikere kontrol. Strategierne forekommer ved både børn og voksne. Disse er:

- *Identifikation*: Individet legitimerer kollektivets adfærdskodekser og omtaler dem som "naturlige", - ekstrem tilpasning.
- *Tilpasning/forhandling*: Individet overholder hovedparten af reglerne udadtil, men indadtil forholder de sig kritisk og forhandler derfor om deres frihedsgrader.
- *Dobbeltliv*: Individet lever et dobbeltliv og lyver f.eks. om, hvor det befinder sig, har 2 profiler på sociale medier, skifter påklædning, tager uddannelse eller udøver fritidsaktiviteter i det skjulte.
- *Åben konflikt*: Individet gør tydeligt oprør mod regelsæt, siger fra og yder modstand mod den kontrol, der er underlagt.

DILEMMAER OG TVIVL

Erfaringer viser, at professionelle kan bidrage til at fastholde individet i æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol. Manglende reaktion på mistanke om og/eller kendskab til situationer med æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol skyldes ofte bekymring for at "blande sig unødigt" i andres liv. Den professionelle tvivl er naturlig og en drivkraft. For at kunne forebygge, skal den professionelle turde være nysgerrig på afvigende adfærd og afdække sin tvivl ud fra viden om typiske tegn og signaler på æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol og actioncards.

Arbejdet i Vejle Kommune

I Vejle Kommune har vi etableret et tværgående samarbejde, med et **ressourceteam**, som understøtter professionelle i at kunne opspore og håndtere situationer med æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Ressourceteamet aktiveres også i sager om [forebyggelse af ekstremisme og radikalisering](#). Ressourceteamet har viden og kompetencer til at vurdere, vejlede, udarbejde risikovurderinger og bistå ved sager omhandlende æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Ressourceteamet kan kontaktes af både fagpersoner og af borgere, der ønsker hjælp og sparring.

I ressource teamet sidder repræsentanter fra SSP, Familie & Forebyggelse, Jobcenter Vejle, Velfærdsforvaltningen og politiet.

TOVHOLDER

Leder af SSP er tovholder på ressource teamet og kontaktes, når sager om æresrelaterede konflikter, negativ social kontrol samt forebyggelse af ekstremisme og radikalisering opstår.

Kontakt tlf. 29 60 90 02 eller pr. mail: hembr@vejle.dk.

Børn og unge

Forebyggende

Børn og unge i alle alderen 0-18 år kan risikere at blive involveret i en æresrelateret konflikt eller udsat for negativ social kontrol. De typiske udøvere er forældre, søskende, andre familiemedlemmer og andre børn og voksne i netværket omkring barnet/den unge. Nogle børn og unge oplever, at professionelle i et misforstået hensyn kan komme til at bidrage til æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol. Motivet kan også skyldes bekymring, angst, manglende viden eller fordomme.

VIDEN HOS PROFESSIONELLE OG RELATIONEN TIL BARNET/DEN UNGE

I det forebyggende arbejde er det afgørende, at professionelle har viden om området og udviser det i sin adfærd i og omkring barnet/den unge. En god relation til barnet/den unge kan forstærke muligheden for at opbygge en god relation til familien/netværket, og det giver børn og unge en oplevelse af tryghed, at de har en person, de kan søge hjælp hos. En løbende relationsopbygning mellem den professionelle og barnet/den unge, vil forstærke barnet/den unges lyst til at dele oplevelser og tanker.

VIDEN OG OPBYGNING AF TILLID I FAMILIE/NETVÆRK

Familien og netværket er vigtige for børn og unge, og det er afgørende i det forebyggende arbejde at mindske forældrenes/familiens bekymring eller mistro gennem vidensdeling og formidling. Det kræver, en åben og positiv dialog om, hvordan værdier for opdragelsen og/eller mistroen kan kombineres med et liv, hvor barnet/den unge kan leve med alderssvarende muligheder. F.eks. med et fokus på, hvordan barnets frihedsgrader og deltagelsesmuligheder gradvist kan øges. I dialogen er det væsentligt at anerkende forældre/netværk, når de bidrager til relationen.

VIDEN OG OPLYSNING TIL BØRN OG UNGE

I det forebyggende arbejde er det væsentligt, at den professionelle ved, hvilke samarbejdspartnere der er være relevante at inddrage. Det kan bl.a. være andre professionelle, der har gode relationer med barnet/den unge og familien/netværket f.eks. lærere, sundhedsplejersker, pædagoger, socialfaglige rådgivere, UU-vejledere, boligsociale koordinatore og håndboldtræneren mv.

Opsporende

Det er aldrig barnets ansvar at bryde med negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter. De professionelle, der er omkring barnet, er ansvarlige for at hjælpe og støtte barnet/den unge. Der er en række signaler, som den professionelle skal være opmærksom på ved mistanke om, at et barn er involveret i en æresrelateret konflikt eller udsat for negativ social kontrol. Tvivl kan fx opstå, hvis et barn eller en ung ændrer adfærd og ikke trives, uden vi ved hvorfor. Det vækker bekymring hos medarbejderen, og her er det vigtigt at handle.

TEGN OG SIGNALER

Signalerne kan udfolde sig forskelligt, og ofte er der tale om flere signaler, der også kan være signal på mistvivl uden sammenhæng til negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter. Det betyder, at den professionelle i det opsporende arbejde ser på barnet/den unge ud fra et helhedsblik med fokus på fysisk og psykisk trivsel samt familiære og sociale relationer. Signalerne kan inddeles i *fysiske, psykosomatiske, psykiske, sociale og relationelle tegn og tegn i relation til familie*:

FYSISKE	PSYKOSOMATISKE	PSYKISK	SOCIALE/RELATIONELLE	FAMILIÆRT
Der er fysiske tegn på vold, f.eks. blå mærker. Tegn på selvskade. Tegn på selvmedicinering, misbrug.	Hovedpine, smerter. Hjertebanken, brystsmerter. Træthed og manglende overskud.	Trist stemmeleje Udpræget og vedvarende nervøsitet, frygt. Tegn på angst, depression og andre psykiske lidelser. Lavt selvværd. Følelse af skam. Selv mordstanke.	Ustabil deltagelse i skole og manglende deltagelse i arrangementer, fritidsaktiviteter eller sammenkomster. Pludseligt skoleophør. Ingen venskaber uden for familien og det nære netværk. Deltager ikke i seksualundervisning. Må ikke selv vælge uddannelse. Må ikke selv vælge tøj og udseende. Forlovelse f.eks. ved det 17. år. Fratagelse af mobil og adgang til sociale medier. Udtrykker følelse af at blive kontrolleret af andre elever på skolen Udtrykker generel lav/manglende tillid til voksne. Udøver kontrol af egne søskende eller andre i kollektivet.	Begrænset frihed til at bevæge sig på egen hånd, f.eks. ved konsekvent ledsagelse af søskende og/eller bliver altid fulgt/hentet til undervisning, arrangementer mfl. Udviser tegn på konsekvent at blive misinformet om rettigheder og muligheder i Danmark. Giver udtryk for at holde dele af sit liv skjult for resten af familien. Bliver sendt på længerevarende besøg hos slægtninge eller andre i andre lande.

OPSØGENDE TEKNIKKER OG EKSEMPLER

Mange børn og unge fortæller ikke om deres problemer, fordi de er utrygge eller bange. I situationer hvor den professionelle har mistanke om, at barnet er udsat for negativ social kontrol eller involveret i en æresrelateret konflikt, er den professionelle forpligtet til at handle på sin fornemmelse.

En lærer møder en ung, som udtrykker modvilje mod kommunens tilbud eller møder kun delvist op til tilbuddet. Det kan opfattes som dovenskab eller manglende respekt, men spørg nysgerrigt ind til den unges valg. Negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter kan være årsagen til adfærden, og derfor skal situationen undersøges og følges op på. Selvom den unge afviser en dialog i første omgang, er det en god ide at spørge ind ad flere omgange. Se actioncard.

Du oplever, at et barn holder usædvanlig meget øje med sine søskende i frikvartererne. Du kan forsøge at gå i dialog med barnet, eller flytte opmærksomheden gennem leg eller anden aktivitet. Hvis det ikke er muligt, kan du spørge nysgerrigt ind til barnets behov for at holde øje med sine søskende. Herefter skal du vurdere behovet for yderligere handlinger. Vær' undersøgende og opmærksom i dialogen. Se actioncard.

En ung fortæller dig, at han/hun er blevet forlovet. Spørg nysgerrigt og respektfuldt ind til den unges følelser og tanker om forlovelsen. Udtrykker barnet/den unge glæde eller bekymring, eller virker det ligeglad? Afhængigt af hvordan den unge reagerer på din interesse, og den unges alder, skal du vurdere behovet for yderligere handlinger. Se actioncard.

En pige fortæller, at hun skal fritages fra idræt eller lignende aktiviteter, fordi hun ikke må dyrke sport. Spørg nysgerrigt og respektfuldt ind til, hvorfor hun ikke må deltage, og gå i dialog med forældre og netværk om begrænsningen. Vurder behovet for yderligere handlinger. Se actioncard.

Håndtering

Det er afgørende, at mistanke om og/eller viden om et barn/ung der er udsat for negativ social kontrol eller involveret i en æresrelateret konflikt tages alvorligt, og der handles i overensstemmelse med beredskabsplanen.

HVORNÅR SKAL VI REAGERE?

Samtaler med børn/unge der er udsat for negativ social kontrol eller involveret i en æresrelateret konflikt viser, at mange børn/unge oplever, at systemet svigter. De får ikke hjælp trods gentagne forsøg på dialog. Pædagoger, lærere, rådgivere og andre fagprofessionelle skal være opmærksomme på barnet/den unges opførsel og trivsel og være imødekommende i dialogen og handle på signalerne.

TING DU SKAL TÆNKE IND, NÅR DU HAR SAMTALEN MED BARNET/DEN UNGE

- Stil aldrig ledende spørgsmål. Lad barnet/den unge fortælle.
- Mød barnet/den unge i øjenhøjde med en anerkendende og nysgerrig tilgang.
- Tilpas din stemme og ordvalg efter barnet/den unges signaler.
- Vær opmærksom på dit kropssprog.
- Du kan tilbyde barnet redskaber som f.eks. tegninger, legetøj mv. til at beskrive situationen.
- Du skal forsikre barnet/den unge om, at det er i sikkerhed, selvom det fortæller om dets problemer.
- Du skal orientere barnet/den unge om, at det ikke står alene med ansvaret, at det kan få hjælp.
- OBS: screening jf. mistanke om negativ social kontrol. Se actioncard.

FORSLAG TIL SPØRGSMÅL

- Hvordan oplever du situationen? Prøv at fortælle mig mere om, hvad der er svært.
- Er det kun i den situation eller kan du komme i tanke om flere lignende eksempler?
- Hvordan får du det indeni når... Og hvad gør du så?
- Hvis du selv kunne bestemme, hvordan skulle det så være?

Actioncard til børn og unge

1

Afvigende adfærd/afvigende deltagelse

F.eks. ved fritidsaktiviteter og i det sociale liv

- Gå i positiv, nysgerrig dialog med barnet/den unge
- Lav et skriftligt notat om mistanken i dit journaliseringssystem fx SBSYS
- Kontakt "nøgleperson". Inddrag evt. relevante personer i barnet/den unges netværk f.eks. lærere, pædagoger mfl.
- **Gå i dialog med din nærmeste leder**
- OBS! Ved mistanke om overgreb, herunder psykisk og fysisk vold, se [handlevejledning ved mistanke om overgreb mod børn og unge](#)

2

Udvikling i afvigende adfærd/afvigende deltagelse

F.eks. at barnet/den unge ikke må deltage i svømning, omklædning, lejrskole mv. Lav en risikovurdering jf. obs boks.

- **"Nøgleperson" skal kontaktes og nærmeste leder**
- Gå i positiv, nysgerrig dialog med forældre mhp. afklaring, vidensdeling og afmystificering
- Lav aftaler med forældrene mhp. At øge barnets/den unges frihedsgrader og mulighed for at udfolde sit sociale liv

3

Alvorlig bekymring

F.eks. Stigning i bekymring og/eller øget kompleksitet.

- **Ressourceteam skal kontaktes og nærmeste leder skal orienteres.**
- Underretning – Ved mistanke om overgreb, herunder både fysisk og psykisk vold, følg actioncard i [handlevejledning ved mistanke om overgreb mod børn og unge](#)

4

Efter underretning

- Fasthold en god relation og dialog med barnet/den unge og forældrene. Barnet/den unge kan i perioden efter underretningen have ekstra brug for omsorg, opmærksomhed og ro

OBS

Særlig opmærksomhed ift. børn og unge:

Viser vurderingen, at der kan være tale om æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol, skal der foretages en risikovurdering jf. § 18 stk. 3. inden barnets eller den unges forældre og netværk inddrages i sagen. Brug afsnittet tegn og signaler til screening. Ved tvivl kontakt ressource teamet.

Voksne

Forebyggende

Både mænd og kvinder kan være i risiko for at blive involveret i en æresrelateret konflikt eller udsat for negativ social kontrol. Studier viser dog, at kvinder er mere udsatte, men mænd kan også være udsatte på forskellige parametre. De typiske udøvere er ægtefælle, familiemedlemmer og andre voksne i netværket. Det er langt fra alle voksne, der er udsat for negativ social kontrol eller i en æresrelateret konflikter, som søger hjælp. Mangel på tillid og tryghed til kommunen kan være barriere. Derfor ligger der et stort ansvar i, at den fagprofessionelle er opmærksom på signaler og afvigende adfærd.

VIDEN HOS FAGPROFESSIONELLE OG RELATIONER TIL DEN VOKSNE

I det forebyggende arbejde er det afgørende, at professionelle har viden om området, og udviser det i sin adfærd. Det er vigtigt at skabe en åben dialog, som giver den voksne en oplevelse af at blive mødt i øjenhøjde af en professionel, de kan søge hjælp hos. F.eks. kan den professionelle invitere til et møde, hvor den voksne ikke har en bisidder med, hvor målet er at styrke den voksnes selvværd og selvrespekt således, at han/hun kan se egne ressourcer og muligheder. Det kan tage tid, før den voksne er klar til det, da det også kan have store konsekvenser at bryde ud og sige fra. Det vigtigste er, at vi som professionelle ved, hvordan vi tilbyder hjælp og sikkerhed, når den voksne er klar til det.

VIDEN OG OPBYGNING AF TILLID I FAMILIE/NETVÆRK

En del af det forebyggende arbejde er at tænke familien/netværket ind. Det kræver en åben og respektfuld dialog, hvor dialogen f.eks. handler om vidensdeling med familien/netværket, hvor generel information om rettigheder og muligheder præsenteres. Det kræver en åben dialog om, hvordan værdier for det levede liv kan kombineres med et liv med frie muligheder f.eks. med fokus på individers ret til at arbejde, og de økonomiske gevinster, der følger med.

GRUPPEBASEREDE OG NETVÆRKSSKABENDE AKTIVITETER

En del af det forebyggende arbejde handler også om at tænke gruppebaserede- og netværksskabende aktiviteter ind, så den voksne møder andre voksne og får færdigheder til at agere selvstændigt. Det kan f.eks. være via bydelsmødre, sundhedskurser, sprogkurser mfl.

Opsporende

De professionelle, der møder den voksne, har pligt til at tilbyde hjælp, hvis man ser en voksen, der udsættes for æresrelaterede konflikter eller negativ social kontrol. Som professionel er der en række tegn og signaler, den professionelle skal være opmærksom på.

TEGN OG SIGNALER

Signalerne kan udfolde sig forskelligt, og ofte er der tale om flere signaler. Det opsporende arbejde handler om at se på den voksne ud fra et helhedsblik med fokus på fysisk og psykisk trivsel samt familiære og sociale relationer. Signalerne kan inddeles i *fysiske, psykosomatiske, psykiske, sociale og relationelle tegn og tegn i relation til familie*:

FYSISKE	PSYKOSOMATISKE	PSYKISKE	SOCIALE, RELATIONELLE	FAMILIÆRE
Fysiske tegn på vold, f.eks. blå mærker. Tegn på selvskade. Tegn på selvmedicinering, misbrug.	Hovedpine, smerter. Hjertebanken, brystsmerter. Træthed og manglende overskud.	Trist stemningsleje. Udpræget og vedvarende nervøsitet, frygt. Tegn på angst, depression og andre psykiske lidelser. Lavt selvværd. Følelse af skam. Selv mordstanker.	Ustabil deltagelse i beskæftigelse/uddannelse eller konsekvent manglende deltagelse i arrangementer, fritidsaktiviteter eller sammenkomster. Pludseligt beskæftigelses- eller uddannelsesophør og kan ikke kontaktes. Ingen venskaber uden for det nære netværk. Manglende glæde ved at indgå i/blive i forlovelse/ægteskab. Specifikt for kvinder: Manglende villighed til at indgå i en arbejdsplads med mandlige kolleger. Specifikt for kvinder: Ingen venner eller kontakt med det modsatte køn udover ægtefælle og nær familie. Ingen ret til selv at vælge uddannelse, beskæftigelse. Ingen adgang til eget NemID og bankkort, eller adgang deles med familiemedlemmer. Ingen adgang til eget pas, telefon eller internet.	Oplevelse af overvågning i offentlige omgivelser, f.eks. arbejde og boligområde. Begrænset frihed til at bevæge sig på egen hånd, f.eks. ved konsekvent ledsagelse af ægtefælle, eller andet familiemedlem. Ægtefælle eller anden slægtning bestemmer over aktiverings- eller uddannelsesforløb. Udviser tegn på misinformation om egne rettigheder og muligheder. Vil eller giver udtryk for at holde dele af livet skjult. Tidligere situationer med vold eller trusler om vold i familien. Udøver selv kontrol af familiemedlem eller andre i kollektivet.

OPSØGENDE TEKNIKKER OG EKSEMPLER

Mange voksne fortæller ikke om deres problemer, fordi de er utrygge og bange. I situationer hvor den professionelle har mistanke om, at den voksne er udsat for negativ social kontrol eller involveret i en æresrelateret konflikt, er den professionelle forpligtet til at handle på sin fornemmelse. Eksempler:

Som jobkonsulent har du et møde med en borger, men borgeren har taget et familiemedlem/bisidder med. Det kan der være mange årsager til. Har du en fornemmelse af, at borgeren ikke kan føre samtalen frit, eller at bisidderen overtager samtalen og fører ordet, kan det være et udtryk for NSK. Undervejs i samtalen kan du bede borgeren om selv at svare eller foreslå, at næste samtale kan foregå uden en bisidder. Efter mødet skal du vurdere behovet for yderligere handlinger.

Du sidder som rådgiver til et møde, hvor et familiemedlem/bisidder udtrykker modvilje mod kommunale tilbud, som kan understøtte borgeren. Borgeren er selv meget stille i mødet, og selvom det kan opfattes som om, at borgeren ikke ønsker at samarbejde, skal du forholde dig nysgerrigt til modviljen. NSK eller æresrelaterede konflikter kan være årsagen, og derfor skal du spørge åbent og imødekommende ind til modviljen. Efter mødet skal du vurdere behovet for yderligere handlinger

Du møder en borger i Borgerservice, som beder om hjælp ved skranken. I dit møde med den voksne oplever du, at bankoverførelser ikke skal foregå til borgerens egen konto men til ægtefællens eller et nært familiemedlem. Det kan også være, at den voksne ikke har adgang til sit eget MitID. Du skal spørge respektfuldt og nysgerrigt ind, gå i dialog med den voksne og vurdere behovet for yderligere handlinger.

Håndtering

Det er afgørende at mistanke og/eller viden om, at en voksen er udsat for negativ social kontrol eller involveret i en æresrelateret konflikt, tages alvorligt, og at der handles i overensstemmelse med beredskabsplanen.

HVORNÅR SKAL VI REAGERE?

Hvis den voksne deler oplevelser med negativ social kontrol eller æresrelaterede konflikter, eller ved mistanke om, at en voksen er udsat for negativ social kontrol eller involveret i en æresrelateret konflikt, skal den fagprofessionelle være vedholdende og imødekommende over for borgeren og tage oplevelsen og mistanken alvorligt.

Ting du skal tænke ind, når du har samtalen med den voksne

- Skab et trygt rum, hvor den voksne har lyst til at fortælle dig mere om problemet.
- Gå altid til din nærmeste leder ved mistanke, tvivl eller viden om, at den voksne er involveret i en æresrelateret konflikt eller udsat for Negativ social kontrol.
- Vær opmærksom på eventuelle børn i familien ([jf. skærpet underretningspligt](#)).
- Involver ressourcepersoner eller fagprofessionelle, der har daglig kontakt til den voksne og som kan vurdere risikoniveauet og give forslag til hjælp i forhold til handlemuligheder
- Informer om, hvordan den voksne kommer i kontakt med sociale myndigheder, RED Safe-house eller Vejle Krisecenter, hvis faren bliver akut eller vedkommende ønsker hjælp
- OBS: tilbud om støtteindsatser til voksne mellem 18-22 år. Se actioncard.

Forslag til spørgsmål:

- Hvordan oplever du situationen? Prøv at fortæl mig mere om, hvad der er svært.
- Er det kun i den situation eller kan du komme i tanke om flere lignende eksempler?
- Hvis du selv kunne bestemme, hvordan skulle det så være?
- På en skala fra 1 til 5, hvor 1 er udelukket og 5 er frit valg, hvordan vil du så beskrive din mulighed for at vælge uddannelse, påklædning, partner mv?

Actioncard til voksne

1

Afvigende adfærd/afvigende deltagelse

F.eks. ved gentagende udeblivelse fra indkaldte samtaler ved jobcentre mfl. eller begrænsede muligheder for at bevæge sig frit.

- Gå i positiv, nysgerrig dialog med den voksne mhp. afklaring, vidensdeling, afmystificering
- Kontakt Nøgleperson
- Lav et skriftligt notat om mistanken i dit journaliseringssystem fx SBSYS
- Gå i dialog med din nærmeste leder

2

Udvikling i afvigende adfærd/afvigende deltagelse

F.eks. hvis bisidder er kontrollerende og styrende, manglende adgang til økonomi, manglende indsigt i almindeligheder for at kunne klare sig.

- Kontakt "Nøgleperson" og orienter nærmeste leder
- Aftaler mhp. at øge den voksnes frihedsgrader
- Tilbyd den voksne deltagelse i gruppeaktiviteter gennem frivillige organisationer
- Kontakt

3

Alvorlig bekymring

F.eks. når foregående aftaler ikke overholdes, ved vedvarende mistrivsel, den voksne er ikke kontaktbar.

- Ressourceteam skal kontaktes mhp. inddragelse af politi o.a.
- Aftal næste skridt med nærmeste leder, inden ressource teamet kontaktes.

OBS

Særlige opmærksomhedspunkter ift. unge og voksne over 18 år:

Voksne skal tilbydes en handleplan jf. SEL § 12a. Kontakt ressource teamet. Forpligtelsen ligger i Myndighedsafdelingen, Det specialiserede voksenområde, team Handicap og Socialpsykiatri.

Tilbyd støtteindsatser til 18-22årige jf. Barnets Lov § 114-116, når det anses som væsentligt for den unges støttebehov, herunder i tilfælde af negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Kontakt ressource teamet.

Henvisning til mere viden

Råd og vejledning i Familieafdelingen

Kontakt Familieafdelingen Tlf. 76 81 51 16 eller fammo@vejle.dk

Skolegade 1, 7100 Vejle

Skærpet underretningspligt

Alle kommunale medarbejdere er underlagt skærpet underretningspligt i arbejdstiden. Det betyder, at du jf. Serviceloven er forpligtet til at foretage en underretning, hvis du får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller ung udsættes for overgreb, herunder fysiske, psykiske og digitale krænkelse.

Alle underretninger sendes til Familieafdelingens Modtagerteam på mail til fammo@vejle.dk.

Uden for Familieafdelingens åbningstid kan du kontakte den sociale bagvagt via politiet på telefon 114.

Actioncard ved mistanke om vold eller overgreb/akutte situationer

www.vejle.dk/overgreb

Vejle Krisecenter

Krisecentret er et tilbud for kvinder, og deres eventuelle børn, der har været udsat for fysisk, psykisk, seksuel og/eller økonomisk/materiel vold i nære relationer, eller trusler herom.

<https://vejlekrisecenter.dk/>

Tlf. 75 83 93 33

Sikkerhedskonsulenterne ved SIRI

Yder rådgivning i forhold til borgere, der er udsat for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol til professionelle. <https://nc-maerk.dk/raadgivningstilbud/sikkerhedskonsulenterne/>

Hotline: 70 26 28 18

Kontakt sikkerhedskonsulenterne:

Region Syddanmark

Tlf. 1. 20 54 25 43

Tlf. 2. 30 71 32 82

VISO

National videns- og specialrådgivningsorganisation på det sociale område. VISO tilbyder rådgivning og udredning til fagpersoner, når en borger er udsat for æresrelaterede konflikter.

Rådgivningen kan indeholde risikovurdering, faglig sparring og mægling i familien. [Find materialet her.](#)

Tlf. 72 42 40 00

RED Safehouse

Der er to Safehouses under RED. Et på Sjælland og et i Jylland. Læs mere på hjemmesiden.

<https://red-center.dk/safehouse/>

Tlf.: RED 1, Sjælland: 45 11 78 00

Tlf.: RED 2, Jylland: 61 93 63 28

Øvrige frivillige tilbud i Vejle Kommune

[I Vejle kan man søge hjælp ved øvrige frivillige tilbud.](#)

Politi

SOJYL@politi.dk skriv "social kontrol" eller "æresrelateret konflikt" i emnefeltet eller ring på 114.

Vejle Kommune
Skolegade 1 · 7100 Vejle

Tlf.: 76 81 00 00
post@vejle.dk
www.vejle.dk

Juni 2025